

İSLÂM'IN BARIŞ KÖPRÜSÜ ZEKAT

Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri Risale-i Nur Külliyyatı'nın çeşitli kitaplarında Zekat'la ilgili bilgiler veriyor.

Biz buraya üç ayrı kitaptan Zekat'la ilgili bölümleri alıyoruz.

SÖZLER / 25.SÖZ'DEN

Mesela, medeniyetin bütün cem'iyat-ı hayriyeleri ile bütün cebbarane şedit inzibat ve nizamatlarıyla, bütün ahlâkî terbiyegâhlarıyla, Kur'an-ı Hakîm'in iki meselesine karşı muaraza edemeyip mağlup düşmüşlerdir. *Mesela*

وَاقْتَرِبُوا الصَّلَاةَ وَاتُّوا الزَّكَاةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ
وَاصْبِرُوا لِلْحَقِّ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Kur'an'ın bu galebe-i i'cazkâranesini bir mukaddime ile beyan edeceğiz. Şöyle ki:

İşaratü'l-İ'caz'da ispat edildiği gibi bütün ihtilalat-ı beşeriyenin madeni bir kelime olduğu gibi bütün ahlâk-ı seyyienin menbaı dahi bir kelimedir.

Birinci kelime: "Ben tok olayım, başkası açlıktan ölse bana ne."

İkinci kelime: "Sen çalış, ben yiyeyim."

Evet, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede havas ve avam, yani zenginler ve fakirler, muvazeneleriyle rahatla yaşarlar. O muvazenenin esası ise: Havas tabakasında merhamet ve şefkat, aşağısında hürmet ve itaattir. Şimdi birinci kelime, havas tabakasını zulme, ahlâksızlığa, merhametsizliğe sevk etmiştir. İkinci kelime, avamı kine, hasede, mübareze sevk edip rahat-ı beşeriyeyi birkaç asırdır selbettiği gibi; şu asırda sa'y, sermaye ile mübareze neticesi herkesçe malûm olan Avrupa hâdisat-ı azîmesi meydana geldi.

İşte medeniyet, bütün cem'iyat-ı hayriye ile ve ahlâkî mektepleriyle ve şedit inzibat ve nizamatıyla, beşerin o iki tabakasını musalaha edemediği gibi hayat-ı beşerin iki müthiş yarasını tedavi edememiştir.

Kur'an, birinci kelimeyi esasından "vücub-u zekât" ile kal'eder, tedavi eder.

İkinci kelimenin esasını "hurmet-i riba" ile kal'edip tedavi eder. Evet, âyet-i Kur'aniye âlem kapısında durup ribaya "Yasaktır!" der. "Kavga kapısını kapamak için banka kapısını kapayınız." diyerek insanlara ferman eder. Şakirdlerine "Girmeyiniz!" emreder.

MEKTUBAT / 22.MEKTUP'TAN

Hakikatli bir rüya-yı hayalîyede, Birinci Harb-i Umumî'nin beşinci senesinde, bir acib rüyada benden soruldu:

"Müslümanlara gelen bu açlık, bu zayıat-ı maliye ve meşakkat-i bedeniye nedendir?"

Rüyada demiştim:

"Cenab-ı Hak, bir kısım maldan onda bir (Hâşiye[1]) veya bir kısım maldan kırkta bir (Hâşiye[2]), kendi verdiği malından birisini bizden istedi; tâ bize fukaraların dualarını kazandırsın ve kin ve hasedlerini men'etsin. Biz hırsımız için tama'kârlık edip vermedik. Cenab-ı Hak, müterakim zekâtını kırkta otuz, onda sekizini aldı.

Hem her senede yalnız bir ayda yetmiş hikmetli bir açlık bizden istedi. Biz nefsimize acıdık, muvakkat ve lezzetli bir açlığı çekmedik. Cenab-ı Hak ceza olarak yetmiş cihetle belalı bir nevi orucu beş sene cebren bize tutturdu.

Hem yirmi dört saatte bir tek saati, hoş ve ulvi, nurani ve faydalı bir nevi talimat-ı Rabbaniyeyi bizden istedi. Biz tembellik edip o namazı ve niyazı yerine getirmediğimiz. O tek saati diğer saatlere katarak zayi ettik. Cenab-ı Hak onun keffareti olarak beş sene talim ve talimat ve koşturmakla bize bir nevi namaz kıldırdı." demiştim. Sonra ayıldım, düşündüm, anladım ki o rüya-yı hayalîyede pek mühim bir hakikat vardır.

Yirmi Beşinci Söz'de, medeniyetle hükm-ü Kur'an'ı muvazene bahsinde ispat ve beyan edildiği üzere; beşerin hayat-ı içtimaîsinde bütün ahlâksızlığın ve bütün

ihtilalatın menşei iki kelimedir:

Birisi: "Ben tok olduktan sonra, başkası açlıktan ölse bana ne?"

İkincisi: "Sen çalış, ben yiyeyim."

Bu iki kelimeyi de idame eden, cereyan-ı riba ve terk-i zekâttır.

Bu iki müthiş maraz-ı içtimaîyi tedavi edecek tek çare, zekâtın bir düstur-u umumî suretinde icrasıyla vücub-u zekât ve hurmet-i ribadır.

Hem değil yalnız eşhasta ve hususi cemaatlerde, belki umum nev-i beşerin saadet-i hayatı için en mühim bir rükün belki devam-ı hayat-ı insaniye için en mühim bir direk, zekâttır. Çünkü beşerde, havas ve avam iki tabaka var. Havastan avama merhamet ve ihsan ve avamdan havassa karşı hürmet ve itaati temin edecek, zekâttır. Yoksa yukarıdan avamın başına zulüm ve tahakküm iner, avamdan zenginlere karşı kin ve isyan çıkar. İki tabaka-i beşer daimî bir mücadele-i maneviyede, bir keşmekeş-i ihtilafta bulunur. Gele gele tâ Rusya'da olduğu gibi sa'y ve sermaye mücadelesi suretinde boğuşmaya başlar.

Ey ehl-i kerem ve vicdan ve ey ehl-i sehavet ve ihsan!

İhsanlar, zekât namına olmazsa üç zararı var. Bazen de faydasız gider. Çünkü Allah namına vermediğin için manen minnet ediyorsun, biçare fakiri minnet esareti altında bırakıyorsun. Hem makbul olan duasından mahrum kalıyorsun. Hem hakikaten Cenab-ı Hakk'ın malını ibadına vermek için bir tevziat memuru olduğun halde, kendini sahib-i mal zannedip bir küfran-ı nimet ediyorsun.

Eğer zekât namına versen Cenab-ı Hak namına verdiğin için bir sevap kazanıyorsun, bir şükran-ı nimet gösteriyorsun. O muhtaç adam dahi sana tabasbus etmeye mecbur olmadığı için izzet-i nefsi kırılmaz ve duası senin hakkında makbul olur.

Evet, zekât kadar belki daha ziyade nâfile ve ihsan, yahut sair suretlerde verip riya ve şöhret gibi minnet ve tezlil gibi zararları kazanmak nerede? Zekât namına o iyilikleri yapıp hem farzı eda etmek hem sevabı hem ihlası hem makbul bir duayı kazanmak nerede?

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا مَا عَلَّمَ تَنْزِيلًا نَزَّكَ أَنْزَلَ الْعِلْمَ
الْحِكْمَ
اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَعَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
«الْحَمْدُ مِنَ اللَّهِ مُنْجِيَةٌ مِنَ الْهَلَاكِ وَالْمَرَضِ وَالْوَجْعِ وَالْجَمْعِ
وَالْقَنَاعَةِ كَنْزٌ لَا يَفْنَى» وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

[1] **Hâşiye:** Yani her sene taze verdiği buğday gibi mallardan onda bir.

[2] **Hâşiye:** Yani eskiden verdiği kırktan ki her senede galiben ve lâekall ribh-i ticarî ve nesl-i hayvanî cihetiyle o kırktan taze olarak on adet verir.

İŞARAT'ÜL İ'CAZ'DAN

Namaz **إِن** yani dinin direği ve kıvamı olduğu gibi zekât da İslâm'ın kantarası yani köprüsüdür. Demek birisi dini, diğeri asayişi muhafaza eden İlahî iki esastırlar. Bunun için birbiriyle bağlanmışlardır.

Zekât ile sadakanın lâyük oldukları mevkilerini bulmak için birkaç şart vardır:

1- Sadakayı vermekte israf olmaması.

2- Başkasından alıp başkasına vermek suretiyle halkın malından olmayıp kendi malından olması.

3- Minnetle in'amın bozulmaması.

4- Fakir olmak korkusuyla sadakanın terk edilmemesi.

5- Sadakanın yalnız mala ve paraya münhasır olmadığı bilinmesiyle ilim, fikir, kuvvet, amel gibi şeylerde de muhtaç olanlara sadakanın verilmesi.

6- Sadakayı alan adam, o sadakayı sefahette değil, hâcat-ı zaruriyesinde sarf etmesi lâzımdır.

Kur'an-ı Kerîm bu şartları, bu nükteleri insanlara sadaka olarak ihsan ve ihsas etmek için **يُؤْتُونَ** veya **يُزَكُّونَ** veya **يَتَصَدَّقُونَ** veya **الزَّكَاةَ** gibi

îcazlı bir ifadeyi terk edip رَزَقْنَاَهُمْ ° يُنْفِقُونَ gibi itnablı bir cümleyi ihtiyar etmiştir.

- 1- Teb'izi ifade eden مِّنْ israfın reddine.
- 2- رَزَقْنَاَهُمْ nın takdimi, sadakanın kendi malından olduğuna.
- 3- رَزَقْنَاَهُمْ minnetin olmamasına. Çünkü veren Allah'tır, kul ise bir vasıtaadır.
- 4- Rızkın رَزَقْنَاَهُمْ ya olan isnadı, fakirlikten korkulmamasına.
- 5- Rızkın âmm ve mutlak olarak zikredilmesi, sadakanın ilim ve fikir gibi şeylere de şâmil olmasına.
- 6- زَفَقَ maddesi; alanın, sefahete değil, hâcat-ı zaruriyesine sarf etmesine işaretlerdir.

Bütün muavenet ve yardım nevelerini hâvi olan zekât hakkında sahih olarak Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmdan كَلَامُ الْقَنْطَرَةِ الْإِسْلَامِ hadîs-i şerifi mervîdir. Yani Müslümanların birbirine yardımları ancak zekât köprüsü üzerinden geçmekle yapılır. Zira yardım vasıtası zekâttır. İnsanların heyet-i içtimaiyesinde intizam ve asayişi temin eden köprü zekâttır. Âlem-i beşerde hayat-ı içtimaiyenin hayatı, muavenetten doğar. İnsanların terakkiyatına engel olan isyanlardan, ihtilallerden, ihtilaflardan meydana gelen felaketlerin tiryakı, ilacı muavenettir.

Evet, zekâtın vücubu ile ribanın hurmetinde büyük bir hikmet, yüksek bir maslahat, geniş bir rahmet vardır.

Evet, eğer tarihî bir nazarla sahife-i âleme bakacak olursan ve o sahifeyi lekeliyeni beşerin mesavîsine, hatalarına dikkat edersen, heyet-i içtimaiyede görünen ihtilaller, fesatlar ve bütün ahlâk-ı rezilenin iki kelimedenden doğduğunu görürsün.

Birisi: "Ben tok olayım da başkası açlığından ölürsün bana ne."

İkincisi: "Sen zahmetler içinde boğul ki ben nimetler ve lezzetler içinde rahat edeyim."

Âlem-i insanıyeti zelzelelere maruz bırakmakla yıkılmaya yaklaştıran birinci kelimeyi sildiren ancak zekâttır.

Nev-i beşeri umumî felaketlere sürükleyen ve Bolşevikliğe sevk edip terakkiyatı, asayişi mahveden ikinci kelimeyi kökünden kesip atan, hurmet-i ribadır.

Arkadaş! Heyet-i içtimaiyenin hayatını koruyan intizamın en büyük şartı, insanların tabakaları arasında boşluk kalmamasıdır. Havas kısmı avamdan, zengin kısmı fukaradan hatt-ı muvasalayı kesecek derecede uzaklaşmamaları lâzımdır. Bu tabakalar arasında muvasalayı temin eden, zekât ve muavenettir. Halbuki vücub-u zekât ile hurmet-i ribaya mûraat etmediklerinden tabakalar arası gittikçe gerginleşir, hatt-ı muvasala kesilir, sıla-i rahim kalmaz.

Bu yüzdendir ki aşağı tabakadan yukarı tabakaya ihtiram, itaat, muhabbet yerine ihtilal sadâları, hased bağırtiları, kin ve nefret vaveylâları yükselir. Kezalik yüksek tabakadan aşağı tabakaya merhamet, ihsan, taltif yerine zulüm ateşleri, tahakkümler, şimşek gibi tahkirler yağıyor.

Maalesef tabaka-i havastaki meziyetler, tevazu ve terahhuma sebep iken tekebbür ve gurura bâis oluyor. Tabaka-i fukaradaki acz ve fakirlik, ihsan ve merhameti mûcib iken esaret ve sefaleti intac ediyor. Eğer bu söylediklerime bir şahit istersen âlem-i medeniyete bak, istediğın kadar şahitler mevcuddur.

Hülâsa: Tabakalar arasında musalahanın temini ve münasebetin tesisi ancak ve ancak erkân-ı İslâmiyeden olan zekât ve zekâtın yavruları olan sadaka ve teberruatın heyet-i içtimaiyece yüksek bir düstur ittihaz edilmesiyle olur.

KAYNAK: <http://www.hizmetvakfi.org>

AKTİF KAYNAK LİNK: <http://www.hizmetvakfi.org/risaleinur/>